

ПРИМЕНА МЕЂУНАРОДНОГ СТАНДАРДА ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАВАЊА ЗА МАЛЕ И СРЕДЊЕ ЕНТИТЕТЕ У ЗЕМЉАМА ЕВРОПЕ

Предраг Драгичевић¹

Државна ревизорска институција, Београд, Република Србија

Сажетак: Рад је усмерен истраживању Међународног стандарда финансијског извештавања (МСФИ) за мале и средње ентитете (МСЕ) у европским земљама и учесталости усвајања и примене овог стандарда. У првом делу рада се истиче значај овог стандарда, бенефити и неке од препрека за његово примењивање које су препознате као значајне у досадашњој литератури. На све наводе у досадашњој литератури која је прегледана за потребе овог рада надовезује се истраживање које је спроведено. Истраживање има за циљ да утврди колико се често примењује МСФИ за МСЕ у европским земљама. Подаци су прикупљени из извештаја које је објавила МСФИ фондација, а који садрже податке о примени стандарда прилагођеног за МСЕ. Подаци су обрађени дескриптивном статистиком. Истраживање је показало да мали број европских земаља примењује МСФИ за МСЕ, као и да европске земље које су чланице Европске уније нису склониле примени МСФИ за МСЕ.

Кључне речи: МСФИ, МСЕ, стандарди финансијског извештавања, финансијско извештавање, европске земље.

JEL класификација: M42, M48

УВОД

Значај финансијског извештавања постаје све већи са константним усложњавањем тржишних односа. Од ове праксе нису искључени ни мали и средњи ентитети (МСЕ). Приликом креирања Међународног стандарда финансијског извештавања (МСФИ) за МСЕ, одговорило се на специфичне потребе које ови ентитети подразумевају.

Међународни стандарди финансијског извештавања (МСФИ) за МСЕ развили су се из пуних МСФИ како би боље одговарали потребама МСЕ. МСЕ добијају све већи значај и имају велики утицај на економију и чине већи део компанија које послују на тржишту. Због специфичности малих и средњих ентитета јавила се потреба да се ови стандарди прилагоде потребама МСЕ како би се омогућили сви бенефити које финансијско извештавање доноси. Од посебне важности је да се истакне да је МСФИ за МСЕ намењен свим

¹ pedjad007@gmail.com

ентитетима који немају јавну одговорност. Треба истаћи и да ови ентитети, такође не тргују хартијама од вредности на јавним тржиштима и када обављају своју делатност не располажу средствима ширег круга екстерних лица (Обрадовић, 2018, стр. 229). Ове одлике чине их довољно другачијим да може да се објасни потреба за увођењем једноставнијег стандарда финансијског извештавања.

У овом раду приказани су досадашњи теоријски ставови који се тичу МСФИ за МСЕ, а који имају за циљ да се сагледају бенефити и потенцијални проблеми са којима се могу сусрести МСЕ приликом примене овог стандарда. Даље, у теоријском делу рада наводе се и искуства неких држава са применом овог стандарда. Значајно је истаћи потенцијалне бенефите хармонизације и улогу МСЕ на тржишту. Кроз теоријске налазе до којих се дошло у склопу претходних истраживања посебно се истиче суштински допринос МСФИ за МСЕ за лакше финансијско извештавање које је у интересу не само МСЕ, већ и функционисања тржишта у целости.

Предмет истраживања у овом раду је примена МСФИ за МСЕ у регулаторним оквирима финансијског извештавања у земљама Европе укључујући и Републику Србију. Циљ истраживања је да се установи у којој мери и на који начин је МСФИ за МСП укључен у регулаторне оквире финансијског извештавања земаља Европе. Секундарни циљ истраживања је да се испита да ли фактор чланства у Европској унији утиче на прихватање МСФИ за МСЕ. Формиране су следеће хипотезе које представљају основу за истраживање које ће бити спроведено.

X1: Већина земаља Европе је усвојила и примењује МСФИ за МСЕ.

Прва хипотеза се тестира применом дескриптивне статистичке анализе профила јурисдикција МСФИ фондације. На тај начин прикупили су се подаци о земљама Европе и њихова тренутна одлука о томе да ли да примене МСФИ за МСЕ. Поред тога, анализираће се и спремност земаља да у наредном периоду размотре примену МСФИ за МСЕ.

X2: Чланство у Европској унији утиче на лакше прихватање МСФИ за МСЕ.

У раду ће се такође сагледати да ли чланство у Европској унији утиче на прихватање МСФИ за МСЕ. Поставља се питање да ли су земље које су усвојиле МСФИ за МСЕ чланице Европске уније и на тај начин ће се анализирати утицај који чланство у ЕУ може имати. Додатно значајан аспект: биће узети и фактори попут усклађености МСФИ за МСЕ са директивама Европске уније.

Следи преглед литературе и методолошки приступ који се користио за истраживање у овом раду. Поглавље које следи након тога наводи резултате до којих се дошло у овом истраживању, користећи дескриптивне методе табеларног и графичког приказивања. Потом следи дискусија и излагање закључака до којих се дошло спроведеним истраживањем.

1. ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Наглашавање потребе да се различито регулише финансијско извештавање МСЕ биће посебно истакнут. Циљ финансијских извештаја опште намене малог или средњег ентитета је да пружи финансијске информације о ентитету који извештава, које су корисне постојећим и потенцијалним инвеститорима, зајмодавцима и другим повериоцима у доношењу одлука у вези са обезбеђивањем ресурса за ентитет (IFRS, 2022). Начелно говорећи сврха прописа о финансијском извештавању је да се повећа квалитет финансијских извештаја фирми, побољша упоредивост извештавања и последично, смањи информациона асиметрија. У приватним фирмама, међутим, власници често имају приступ интерним информацијама, а потражња за финансијским информацијама углавном је вођена односима са зајмодавцима, добављачима, запосленима и владом, док је висококвалитетно извештавање ограничено неспремношћу фирми да јавно открију интерне информације (Hellman et al., 2022).

1.1. МАЛИ И СРЕДЊИ ЕНТИТЕТИ (МСЕ) И МСФИ

Мали и средњи ентитети (МСЕ) у различитим јурисдикцијама тренутно привлаче огромну пажњу и, такође су закорачила на светску арену рачуноводственог извештавања као резултат увођења Међународног стандарда финансијског извештавања (МСФИ) за МСЕ (Pereira & Chand, 2015, стр. 167). Мала и средња предузећа (МСЕ) чине око 99% глобалних предузећа, стварајући око 70 % радних места и одговорна су за 33 % БДП-а у економијама у развоју. Ипак, не може се занемарити ни значај који МСЕ имају за развијене економије. Рецимо, у Уједињеном Краљевству МСЕ представљају 99,9% приватног сектора и основу развоја економије (Arafat et al., 2020, стр. 3). МСЕ имају различите интересе извештавања од јавних предузећа (предузећа чије хартије од вредности су предмет трговине на организованом тржишту капитала).

На основу информација које је дала Фондација МСФИ, Кауа и Коч (2015) наводе да више од 70 јурисдикција широм света

примењује МСФИ за МСЕ или разматра њихово усвајање. Добровољни избор компаније да усвоји специфичну рачуноводствену политику или стандард, као што је МСФИ за МСЕ, може се сматрати механизмом за смањење агенцијских трошкова који произлазе из раздвајања власништва и управљања фирмом (Litjens et al., 2012, стр. 230).

Када се говорило о доношењу посебног стандарда неке од заинтересованих страна сматрале су да није потребно развијати посебан стандард који би се односио посебно на МСЕ. Са друге стране, био је истицан и став да је неопходно да се МСЕ ослободе комплексности потпуних МСФИ-а. У фебруару 2007. године објављен је нацрт МСФИ за МСЕ. Нацрт је открио да ће се МСФИ за МСЕ фокусирати на врсте трансакција, догађаје и услове са којима се обично суочавају МСЕ са око 50 запослених и да су промене направљене у принципима позиције финансијских извештаја МСФИ засноване на разматрањима трошкова и користи (Arafat et al., 2020, стр. 6).

Коначно, 2009. године издат је МСФИ за МСЕ. МСФИ за МСЕ је био самостални стандард који је био 90% краћи (240 страница) од пуног МСФИ и захтевао је 90% мање обелодањивања него пуни МСФИ (IASB, 2016). IASB (*International Accounting Standards Board*) је тврдио да ће МСФИ за МСЕ задовољити потребе ентитета који састављају финансијске извештаје у погледу ниских трошкова припреме (Arafat et al., 2020, стр. 7).

1.2. ЗНАЧАЈ ХАРМОНИЗАЦИЈЕ

Са глобалном конкуренцијом, појавиле су се нове могућности за међународне инвестиције, као што су стратешка савезништва, партнерства, заједничка улагања, фузије и аквизиције. Заиста, многе фирме и инвеститори настоје да се прошире и да инвестирају на иностраним тржиштима и сусрећу се са захтевом за боље разумевање финансијских извештаја у различитим земљама. Стога, перципирање финансијских и нефинансијских информација на опште разумљив начин постало је важније него икад.

Својим апсолутним доприносом запошљавању и БДП-у, МСЕ нуде значајне економске и социјалне предности. Између осталог, пружају могућност већег ангажовања у локалној заједници (Uddin, Toha, & Faruq, 2019, стр. 139). МСФИ за МСЕ је рачуноводствени стандард које је развило приватно тело, које не може да наметне стандарде, те је због тога од велике важности да се прихватање и примена овог стандарда уреди од стране самих држава. Због тога се

може рећи да је неопходна регулаторна акција на нивоу земље да би се дозволила или наложила употреба МСФИ за МСЕ (Кауа & Кош, 2014, 96). МСФИ за МСЕ може се окарактерисати као стандард високог квалитета за приватна предузећа (Hellman et al., 2022).

Хармонизација финансијских извештаја компанија је од суштинског значаја за доношење економских одлука у међународном пословном окружењу. Степен хармонизације за МСЕ је још увек релативно низак, али се прихватање МСФИ за МСЕ повећава последњих година (Meuer, 2020, стр. 1).

1.3. ОДЛИКЕ И ЗНАЧАЈ МСФИ ЗА МАЛЕ И СРЕДЊЕ ЕНТИТЕТЕ

Потребно је истаћи да МСФИ за мала и средња предузећа одражава пет врста поједностављења у односу на пуне МСФИ:

- неке теме у пуним МСФИ рачуноводственим стандардима су изостављене јер нису релевантне за типична МСЕ;
- неке опције рачуноводствене политике у пуним МСФИ рачуноводственим стандардима нису дозвољене, јер је малим и средњим предузећима доступна поједностављена метода;
- многи принципи признавања и мерења који се налазе у пуним МСФИ рачуноводственим стандардима су поједностављени;
- потребно је знатно мање обелодањивања и
- МСФИ за МСП написан је једноставнијим језиком што омогућава боље разумевање (IFRS, 2017).

МСФИ за МСЕ је одговор на међународну потражњу развијених и земаља у развоју за заједничким рачуноводственим стандардом за мала и средња предузећа који је много једноставнији од потпуних МСФИ. МСФИ за МСЕ треба да доведе до повећања општег поверења у извештавање МСЕ и смањење значајних трошкова одржавања стандарда на националној основи (Uddin, Toha & Faruq, 2019, стр. 148). Међутим, ограничење ресурса малих и средњих предузећа може ометати процес усвајања овог стандарда на нивоу ентитета. Недостатак ресурса представља један од великих проблема приликом усвајања стандарда (Uddin, Toha, & Faruq, 2019, стр. 149).

Усвајање МСФИ је одлука на макро нивоу коју доносе владе или одговорна тела у складу са потенцијалним користима. Примена МСФИ за компаније које се котирају на берзи доводи до побољшане упоредивости и транспарентности финансијских извештаја, чиме се смањују трошкови генерисања информација и ризик за инвеститоре, док истовремено помаже повећању поверења тржишта, што доводи до

нижих трошкова по глави становника. Тиме се посебно истиче важност усвајања овог стандарда као и потенцијални бенефити до којих може да дође. Остале забележене користи укључују смањење трошкова развоја стандарда, бољи приступ међународним тржиштима капитала, побољшање легитимности укупног рачуноводства (Zahid & Simga-Mugan, 2018, стр. 393). Потенцијалне нето користи од финансијске транспарентности приватних фирми вероватно ће варирати у зависности од јурисдикције и чини се разумним претпоставити да ће већина развијених економија успоставити регулаторни режим који балансира њихове користи и трошкове у том погледу. У мери у којој су регулаторни процеси у овим јурисдикцијама неоптимални, МСФИ за МСЕ би могли да уведу извесну регулаторну конкуренцију, што на крају резултира националним оквирима финансијског извештавања који боље одговарају датим привредама (Uddin, Toha & Faruq, 2019, стр. 148 – 149).

1.4. ПРИМЕНА МСФИ ЗА МАЛЕ И СРЕДЊЕ ЕНТИТЕТЕ

Стандард је разматран и на нивоу Европске уније и донети су одговарајући закључци у вези са њим. Међутим, потпуно усвајање је неуобичајено у Европи; уместо тога, неколико европских земаља створило је национално прилагођене верзије МСФИ за МСЕ. Док је неколико европских земаља усвојило стандард попут Србије. Gasen (2017) идентификује четири такве земље: Шведску, Естонију, Ирску и Уједињено Краљевство. Један од разлога зашто је потпуно усвајање неуобичајено у Европи је тај што су одређени захтеви у МСФИ за МСЕ у супротности са директивама ЕУ. Као резултат тога, докази о ефектима усвајања МСФИ за МСЕ на нивоу предузећа су још увек оскудни, а нема довољно сазнања о томе да ли и како обавезно усвајање таквог стандарда извештавања утиче на квантитативне карактеристике финансијског извештавања и трошкове дуга приватних фирми (Hellman et al., 2022).

Студија Neag, Masca и Pascan (2009) указала је на то да усвајање МСФИ за МСЕ може побољшати квалитет и упоредивост информација у финансијским извештајима за МСЕ, побољша поузданост и упоредивост финансијских информација у смислу глобализације. Побољшани финансијски извештаји, упоредивим и поузданијим финансијским информацијама омогућиће бољи приступ МСЕ финансијским ресурсима (Sinnott & Mesa Graziano, 2006).

Субјекти могу наићи на изазове и препреке приликом прве примене МСФИ за МСЕ и током процеса усвајања. Као главни разлог

издвајају се недостатак обученог особља, потешкоће у тумачењу и језички проблем. Један од најважнијих изазова са којима се МСЕ суочавају у процесу усвајања МСФИ за МСЕ недостатак обученог особља. У спроведеној студији је истакнуто да постоји недостатак припреме међу рачуновођама и малим и средњим предузећима (Kılıç & Uyar, 2017).

На макро нивоу, студија Damak-Ayadi et al. (2020) потврдила је да је усвајање МСФИ за МСЕ значајно повезано са квалитетом спровођења закона, културом, трговинским мрежама и економским растом. Закључак студије је да политички систем и порески систем немају утицаја на усвајање МСФИ за МСЕ. Такође, нема значајних односа између усвајања МСФИ за МСЕ и квалитета ревизорских и финансијских извештаја (Damak-Ayadi et al., 2020).

Противници МСФИ за МСЕ истичу његову сложеност и ограничену релевантност само за компаније које се баве међународним трговинским активностима. У одређеним државама чланицама ЕУ, као што су Немачка и Француска, веза између пореза и правила одржавања капитала ће вероватно учинити примену МСФИ за мала и средња предузећа оптерећујућом модификацијом постојећих правила или дуплирањем захтева за извештавање за предузећа (Kaaya & Koch, 2014, стр. 96).

Неки докази указују да би МСФИ за мала и средња предузећа могао бити кориснији у окружењима са слабијим институцијама, као што су лошије управљање и регулаторна ефикасност (Sellami & Gafsi, 2018; Zahid & Simga-Mugan, 2019), и за земље које нису у могућности да развију свој GAAP (*Generally Accepted Accounting Principles*). Дакле, то сугерише да би економије у развоју могле више профитирати од усвајања стандарда. На пример, Sithole (2015) је спровео студију и показао да МСФИ за МСЕ доноси упоредивост и хармонију финансијског извештавања која је од посебног значаја за економије у развоју.

Да постоје бројни проблеми у имплементацији правила и принципа које садржи овај стандард може се увидети на примеру Бразила. Ту се посебно истиче да се ради о земљи која је у развоју. 2010. године у Бразилу усвојен је МСФИ за МСЕ који је био инкорпориран у национални рачуноводствени стандард доношењем резолуције и пропратног закона. На тај начин је овај стандард постао обавезан за примењивање приликом припреме финансијских извештаја свих МСЕ у Бразилу. Иако је обавезна примена, одсуство санкција за непримену стандарда сугеришу да МСЕ не поштују овај стандард. Gonçalves et al. (2022, стр. 2948) наводе да се обавезност примене не схвата дословно. Један од разлога зашто МСЕ не желе да

примене МСФИ је процена да би трошкови имплементације могли надмашити бенефите његове примене. Резултати спроведене студије Gonçaves et al. (2022), сугеришу да су тешкоће приликом разумевања стандарда главни разлог који спречавају примену овог стандарда. Такође, поред ових разлога, студија је указала на још један битан аспект зашто до примене овог стандарда не долази, а то је низак ниво знања о овом стандарду (Gonçaves et al., 2022, стр. 2950).

Добровољно усвајање МСФИ за МСЕ има три главне предности у поређењу са обавезним усвајањем:

- Прво, добровољно усвајање оставља индивидуалној фирми да одлучи да ли је МСФИ за МСЕ рачуноводствени стандард који најбоље одговара њеним специфичним потребама. Ово је посебно важно у оквиру хетерогене групе приватних фирми где ће се компромиси између трошкова и користи од примене међународних рачуноводствених стандарда вероватно разликовати међу фирмама.
- Друго, као последица тога, економски и политички трошкови ће вероватно бити нижи у случају добровољног прихватања.
- Треће, добровољно усвајање би довело до хармонизације у примени рачуноводствених стандарда (Кауа & Кош, 2014, стр. 97).

Одлука о усвајању МСФИ за МСЕ шаље кредибилан сигнал кредитним институцијама и међународним инвеститорима да су економије у развоју спремне да уведу међународно прихватљив рачуноводствени стандард високог квалитета. Другим речима, овај сигнални механизам омогућава привредама које усвајају МСФИ за МСЕ да веродостојно саопште своје напоре (Кауа&Кош, 2014, стр. 99).

Студија коју је спровео Gassen (2017) истраживала је како прихватање МСФИ за МСЕ утиче на приватне фирме. Резултати показују да потенцијалне нето користи финансијске транспарентности приватних фирми варирају зависно од јурисдикције и разумно је претпоставити да ће већина развијених економија успоставити регулаторни режим који балансира њихове користи и трошкове у том погледу. У мери у којој су регулаторни процеси у овим јурисдикцијама субоптимални, МСФИ за МСЕ би могао резултирати националним оквирима финансијског извештавања који боље одговарају конкретним привредама. Наметање МСФИ за МСЕ приватним фирмама у овим јурисдикцијама вероватно ће имати малу вредност и може довести до превеликих трошкова транзиције и припреме. Поред тога, може чак изазвати нежељене последице у вези

са нпр. ефикасношћу односа предузећа са банкама и уговарања дуга (Gassen, 2017).

У привредама у развоју у којима су потпуни МСФИ једини доступни алтернативни оквир извештавања за приватне фирме, чини се да је МСФИ за МСЕ користан додаток у рачуноводственом менију како би се смањили трошкови састављача финансијских извештаја и избегло да приватне фирме буду приморане да примењују рачуноводствена правила која су превише комплексне за њихове пословне моделе. Могло би се расправљати о томе које фирме имају потражњу за финансијским извештавањем опште намене и да ли су захтеви МСФИ за МСЕ још увек превише компликовани за милионе микро субјеката (Gassen, 2017).

2. МЕТОДОЛОГИЈА

У овом истраживању анализира се примена МСФИ за МСЕ у европским земљама. Фондација МСФИ (*IFRS Foundation*) креирала је 167 профила националних јурисдикција широм света како би установила прогрес када је реч о примени МСФИ. Део профила се односи на МСФИ за МСЕ. За потребе овог истраживања анализирано је 45² европских земаља.³ Истражено је који број земаља примењује МСФИ за МСЕ, али уједно је било значајно установити и да ли неке од земаља имају намеру да размотре усвајање овог стандарда.

У склопу истраживања је испитано и који фактори утичу на одлуку држава да не прихвате овај стандард. Резултати овог истраживања приказани су табеларно и графички, као и текстуално у опису табеле и графика.

3. РЕЗУЛТАТИ

Подаци за ово истраживање прикупљени су путем извештаја МСФИ фондације како би се одговорило на циљ рада и како би се тестирале постављене хипотезе у раду. У овом делу рада биће приказани резултати истраживања који се односе на европске земље. Резултати су приказани табеларно, где приказ свих европских земаља укључује не само податке о примењивости, односно непримењивости, већ и о посебним напоменама које се тичу примењивости овог стандарда.

²Према сајту <https://www.countryaah.com/european-countries/>

³Треба напоменути и да се листе европских земаља разликују, те неке укључују и евроазијске земље док друге то не чине, као и што неке укључују државе са спорним статусом, попут територије АП Косово и Метохија.

Додатне напомене су значајне јер се на основу њих може сазнати више о будућим корацима држава ка потенцијалном усвајању МСФИ за МСЕ, као и разлозима за неприхватање овог стандарда.

Табела 1. Преглед резултата истраживања

	Држава	Примењује МСФИ за МСЕ	Не примењује МСФИ за МСЕ	Додатне напомене
1.	Албанија		X	
2.	Андора		X	
3.	Аустрија		X	У својим консолидованим финансијским извештајима МСЕ могу користити МФСИ усвојене на нивоу ЕУ.
4.	Белорусија		X	
5.	Белгија		X	Белгијски одбор за рачуноводствене стандарде наводи да постоји добар европски оквир у Четвртој и Седмој европској директиви. Измена тих рачуноводствених директива омогућиће малим и средњим предузећима у Белгији да смање своје административно оптерећење.
6.	Босна и Херцеговина	X		
7.	Бугарска		X	МСЕ могу изабрати пуне МСФИ усвојене на нивоу ЕУ или Бугарске рачуноводствене стандарде.
8.	Чешка		X	Мала и средња предузећа могу изабрати МСФИ који су усвојени на нивоу ЕУ или Чешке рачуноводствене стандарде.
9.	Данска		X	
10.	Естонија		X	Иако се не примењује МСФИ за МСЕ верзија естонског ГААР-а која је на снази од 1. јануара 2013. године заснована је на МСФИ за МСЕ (претходна верзија естонског ГААР-а која је била на снази до 31. децембра 2012. била је заснована на пуним МСФИ).
11.	Финска		X	

Примена међународног стандарда финансијског извештавања за мале и средње ентитете у земљама Европе

12.	Француска		X	Autorités Normes Comptables (ANC) је закључио да не постоји потражња за МСФИ за МСЕ у Француској с обзиром на то да се француски GAAP сматрају одговарајућим.
13.	Немачка		X	Немачки трговачки законик је ревидиран 2009. године као алтернатива стандарду МСФИ за МСЕ.
14.	Грчка		X	
15.	Хрватска		X	
16.	Мађарска		X	Министарство националне привреде је у јуну 2013. године покренуло пројекат усвајања стандарда МСФИ и евентуално МСФИ за МСЕ за сепаратне финансијске извештаје.
17.	Исланд		X	У току је процес разматрања усвајања МСФИ за МСЕ.
18.	Ирска	X		
19.	Италија		X	
20.	Летонија		X	
21.	Лихтенштајн		X	У току је процес разматрања усвајања МСФИ за МСЕ.
22.	Литванија		X	
23.	Луксембург		X	Сматра се да питање усвајања МСФИ за МСЕ треба да буде решено на нивоу ЕУ.
24.	Северна Македонија	X		
25.	Малта		X	МСФИ за МСЕ се „још увек сматра превише тешким за МСЕ” на Малти.
26.	Молдавија		X	
27.	Монако*			
28.	Црна Гора		X	У извештају из јануара 2016. године који је припремио Програм за процену финансијског сектора Светске банке, препоручује се усвајање МСФИ за МСЕ у Црној Гори, као и развој националног стандарда за микро предузећа.
29.	Холандија		X	У току је процес разматрања усвајања МСФИ за МСЕ. Ослања се на мишљење ЕУ у великој мери.

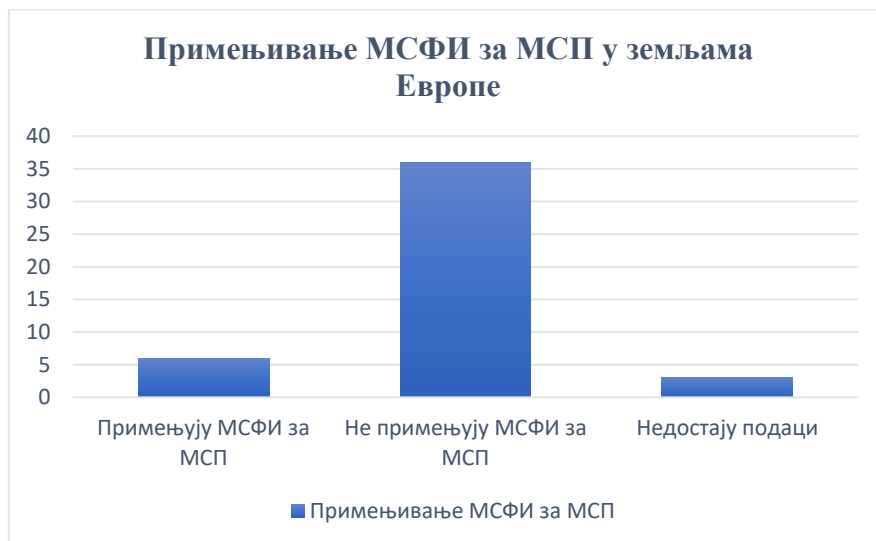
Предраг Драгичевић

30.	Норвешка		X	У току је процес разматрања усвајања МСФИ за МСЕ.
31.	Пољска		X	
32.	Португалија		X	
33.	Румунија		X	
34.	Русија		X	У току је процес разматрања усвајања МСФИ за МСЕ.
35.	Сан Марино*			
36.	Србија	X		
37.	Словачка		X	Не разматра се усвајање МСФИ за МСЕ док се не промене директиве ЕУ.
38.	Словенија		X	
39.	Шпанија		X	
40.	Шведска		X	Шведска је развила национални рачуноводствени стандард за велике компаније чијим се хартијама од вредности не тргује јавно који је заснован на МСФИ за МСЕ, али са многим изменама и изузецима због шведског закона и „шведске праксе”.
41.	Швајцарска	X		
42.	Турска		X	МСФИ за МСЕ је оцењен као некомпатибилан у неколико аспеката.
43.	Украјина		X	
44.	Уједињено Краљевство	X		
45.	Ватикан*			

Извор: приступљено 27.06.2023. са <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>

Након спроведеног истраживања резултати су приказани у Табели 1 и Графикону 1. Може се закључити да 36 држава у Европи не примењује МСФИ за МСЕ. Шест држава одлучило се да усвоји овај стандард и да почне са његовом применом. Земље које су се определиле за примену МСФИ за МСЕ су Босна и Херцеговина, Ирска, Северна Македонија, Србија, Швајцарска и Уједињено Краљевство. Као што можемо видети, наша земља је једна од малобројних које примењују овај стандард. За три европске земље (Ватикан, Сан Марино и Монако) ИФРС Фондација није израдила профиле.

Графикон 1. Примењивање МСФИ за МСЕ у земљама Европе

Извор: Аутор

4. ДИСКУСИЈА

Иако је питање МСФИ за МСЕ у великој мери анализирано у литератури, резултати истраживања показују да је примена овог стандарда јако ретка у Европи. Ретка примена МСФИ за МСЕ може се објаснити једним од два разлога – неусаглашеношћу МСФИ за МСЕ са директивама ЕУ и схватањем да су МСФИ за МСЕ комплексни, те да због тога нису често бирани за употребу од стране предузећа у државама Европе.

У извештајима који су анализирани може се приметити да је одређени број држава у процесу усвајања МСФИ за МСЕ, односно да се разматра увођење овог стандарда, као и да неке од земаља примењују друге националне стандарде који су засновани управо на МСФИ за МСЕ.

Кад се узму у обзир бенефити које МСФИ доноси, а који су објашњени у теоријском делу рада, може се претпоставити да ће број земаља које прихватају и примењују МСФИ да се промени.

У погледу прве хипотезе, може се рећи да је спроведеним истраживањем управо доказано супротно, односно да је оповргнута ова хипотеза. Већина држава није прихватила МСФИ за МСЕ. Чак и уколико се укључе оне државе које разматрају прихватање овог стандарда, број је и даље значајно мањи од броја држава које не прихватају МСФИ за МСЕ.

Друга хипотеза је испитивана на јако малом узорку земаља које су усвојиле МСФИ за МСЕ. Од тог броја је највећи број држава у преговорима за чланство у Европској унији (ЕУ), док је само Ирска чланица ЕУ која је усвојила МСФИ за МСЕ. Такође, у Ирској се примењује модификована верзија овог стандарда. Тиме се може закључити да Европска унија није фактор који утиче на прихватање МСФИ за МСЕ.

Пре свега се може узети у обзир и да се у самим профилима јурисдикција наводи да ће неке од држава управо због чланства у Европској унији прихватити МСФИ за МСЕ тек када он буде усклађен са директивама Европске уније. Уз ограничење да је анализиран мали број држава ипак се може закључити да чланство у Европској унији представља заправо препреку за примену ових стандарда. Тиме је оповргнута и ова хипотеза.

Када се у обзир узму резултати и сам преглед литературе може се закључити да услед бројних бенефита који постоје када се примењују хармонизовани стандарди треба у будућности развијати начине укључивања што већег броја држава у примеу МСФИ за МСП.

ЗАКЉУЧАК

У овом раду анализирана се примена МСФИ за МСЕ, са посебним фокусом на европски контекст, односно анализирали смо да ли се међу европским државама примењује овај стандард. Поред тога као значајан аспект истражено је и да ли чланство у Европској унији утиче на примену или непримењивање ових стандарда.

Значај и бенефити примене су посебно наглашени, те посматрано у контексту малог броја земаља у Европи које примењују овај стандард важно је разматрати начине на које се могу охрабрити државе да примене овај стандард.

Тренутно се могу издвојити два главна проблема за примену овог стандарда – неусаглашеност са директивама Европске уније и комплексност стандарда који узрокује неразумевање и одбија државе од примене и усвајања.

Основни допринос рада је у сагледавању земаља Европске уније које су прихватиле и оних који нису пуну примену МСФИ за МСЕ и актуелног положаја МСФИ за МСЕ у земљама Европске уније. Будућа истраживања могла би бити усмерена на детаљније анализирање разлога прихватања или неприхватања МСФИ за мале и средње ентитете у земљама чланицама Европске уније.

ЛИТЕРАТУРА

1. Arafat, I., Dunne, T., & Ahmed, A. H. (2020). Splitting Account Ability Hairs: Anomalies in the Adaptation of IFRS for SMEs in the UK and Ireland. *Accounting in Europe*. 17(2), 183–203. <https://doi.org/10.1080/17449480.2020.1764601>
2. Damak-Ayadi, S., Sassi, N., & Bahri, M. (2020). Cross-country determinants of IFRS for SME sadoption. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, <https://doi.org/10.1108/jfra-12-2018-0118>
3. Gassen, J. (2017). The effect of IFRS for SMEs on the financial reporting environment of private firms: an exploratory interview study. *Accounting and Business Research*. 47(5), 540–563. <https://doi.org/10.1080/00014788.2017.1314105>
4. Gonçalves, F. J. A., Moura, A. A. F., & Motoki, F. Y. S. (2022). What in fluences the implementation of IFRS for SMEs? The Brazilian case. *Accounting & Finance*. 62(2), 2947–2992. <https://doi.org/10.1111/acfi.12917>
5. Hellman, N., Nilsson, H., Tylaite, M., & Vural, D. (2022). The Impact of an IFRS for SMEs-Based Standard on Financial Reporting Properties and Cost of Debt Financing: Evidence from Swedish Private Firms. *European Accounting Review*. 31(5), 1175–1205. <https://doi.org/10.1080/09638180.2022.2085758>
6. IFRS (2017). *IFRS International Financial Reporting Standards*. Ifrs.org. Pristupljeno 27.06.2023. sa <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-for-smes/>
7. IFRS (2018). *IFRS International Financial Reporting Standards*. Ifrs.org. Pristupljeno 27.06.2023. sa <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>
8. IFRS (2022). *Third edition of the IFRS for SMEs Accounting Standard Exposure Draft IFRS for SMEs* © Accounting Standard International Accounting Standards Board SMEs. Pristupljeno sa 27.06.2023. sa <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/2019-comprehensive-review-of-the-ifrs-for-smes-standard/exposure-draft-2022/ed-2022-1-iasb-ifrs-smes.pdf>

9. Kaya, D. & Koch, M. (2014). Countries' adoption of the International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SMEs) – early empirical evidence. *Accounting and Business Research*. 45(1), 93–120. <https://doi.org/10.1080/00014788.2014.969188>
10. Kılıç M., & Uyar A. (2017). Adoption process of IFRS for SMEs in Turkey: Insights from academics and accountants. *Accounting and Management Information Systems*. 16(2), 313-339.
11. Litjens, R., Bissessur, S., Langendijk, H., & Vergoossen, R. (2012). How Do Preparers Perceive Costs and Benefits of IFRS for SMEs? Empirical Evidence from the Netherlands. *Accounting in Europe*. 9(2), 227–250. <https://doi.org/10.1080/17449480.2012.720875>
12. Meyer, C. (2020). Effects on accounting legislation by an EU-wide implementation of the IFRS for SMEs—the case of Germany. *Dspace. lu. lv*. <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/52520>
13. Neag, R., Masca, E., & Pascan, I. (2009). Actual Aspects Regarding The IFRS for NVM – Opinions, Debates and Future Developments. *Annales Universitatis Apulensis Series O economica, Faculty of Sciences*. 1(11), 32 – 42.
14. Perera, D., & Chand, P. (2015). Issues in the adoption of international financial reporting standards (IFRS) for small and medium-sized enterprises (SMES). *Advances in Accounting*. 31(1), 165–178. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2015.03.012>
15. Sellami, Y. M., and Gafsi, Y. (2018). What drives developing and transitional countries to adopt the IFRS for SMEs? An institutional perspective. *Journal of Corporate Accounting and Finance*. 29, 34-56.
16. Sinnett, W. M., & Graziano, C. de M. (2006). What Do Users of Private Company Financial Statements Want? Financial Executives Research Foundation.
17. Sithole, S. T. M. (2015). The relevance of international financial reporting standards for small and medium-sized entities (IFRS for SMEs) in Swaziland. *Journal of Modern Accounting and Auditing*. 11, 383–402.
18. Uddin, M. S., Toha, M. A. & Faruq, M. O. (2019). International Financial Reporting Standard (IFRS) for Smes and Its Impact on

- Reporting Quality. *Jagannath University Journal of Business Studies*. 7, 139-150.
19. Zahid, R. M. A. & Simga-Mugan, C. (2018). An Analysis of IFRS and SME-IFRS Adoption Determinants: A Worldwide Study. *Emerging Markets Finance and Trade*. 55(2), 391–408. <https://doi.org/10.1080/1540496x.2018.1500890>
20. Обрадовић, В. (2018). Међународни стандард финансијског извештавања за мале и средње ентитете у Републици Србији. *Економски хоризонти*. 20 (3), 229 – 242.

Рад је примљен: 14. септембра 2023. године

Рад је послат на корекцију: 6. октобра 2023. године

Рад је прихваћен за објављивање: 27. октобра 2023. године

APPLICATION OF THE INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARD FOR SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTITIES IN EUROPEAN COUNTRIES

Predrag Dragičević¹

State Audit Institution, Belgrade, Republic of Serbia

Abstract: The paper is focused on researching the International Financial Reporting Standard (IFRS) for small and medium-sized entities (SMEs) in European countries and the frequency of adoption and application of this standard. The first part of the paper highlights the importance of this standard, its benefits and some of the obstacles to its application, which are recognized as significant in the previous literature. All references in the previous literature reviewed for the purposes of this paper are followed by the research that was conducted. The research aims to determine how often IFRS is applied to SMEs in European countries. The data were collected from reports published by the IFRS Foundation, which contain data on the application of the standard adapted for MSE. The data were processed with descriptive statistics. The research showed that a small number of European countries apply IFRS for MSEs, and that European countries in the EU are not more inclined to apply IFRS for MSEs.

Keywords: IFRS, MSE, financial reporting standards, financial reporting, European countries.

JEL classification: M42, M48

INTRODUCTION

The significance of financial reporting is becoming greater with the constant complications of market relations. Small and medium-sized entities (MSE) are not excluded from this practice either. When creating the IFRS for MSEs, the specific needs that these entities entail were addressed.

International Financial Reporting Standards (IFRS) for MSEs have evolved from full IFRS to better suit the needs of MSEs. MSEs are gaining more and more importance, have a great influence on the economy and make up the majority of companies operating on the market. Due to the specificity of small and medium-sized entities, there was a need to adapt these standards to the needs of SMEs in order to enable all the benefits that financial reporting brings. It is of particular importance to emphasize that the IFRS for MSE is intended for all entities that do not have public liability. It should also be pointed out that these

¹ pedjad007@gmail.com

entities do not trade in securities on public markets and when they perform their activities, they do not dispose of the funds of a wider circle of external persons (Obradović, 2018, 229). These features make them different enough to explain the need to introduce a simpler financial reporting standard.

This paper presents the current theoretical positions regarding IFRS for MSEs, which aim to look at the benefits and potential problems that MSEs may encounter when applying this standard. Furthermore, in the theoretical part of the paper, the experiences of some countries with the application of this standard are also mentioned. It is important to point out the potential benefits of harmonization and the role of MSE in the market. Through the theoretical findings that were reached as part of the previous research, the essential contribution of IFRS for MSEs for easier financial reporting, which is in the interest of not only MSEs but also the functioning of the market as a whole, is highlighted.

The subject of research in this paper is the application of IFRS for SMEs in the regulatory framework of financial reporting in European countries, including the Republic of Serbia. The goal of the research is to establish to what extent and in what way the IFRS for SMEs is included in the regulatory frameworks of financial reporting in European countries. The secondary objective of the research is to examine whether the EU membership factor influences the adoption of IFRS for SMEs. The following hypotheses were formed, which represent the basis for the research that will be conducted.

H1: Most European countries have adopted and apply IFRS for MSEs.

The first hypothesis is tested by applying a descriptive statistical analysis of the IFRS foundation's jurisdiction profile. In this way, data was collected on European countries and their current decisions on whether to apply IFRS to MSEs. In addition, the readiness of countries to consider the application of IFRS for MSEs in the coming period will be analyzed.

H2: EU membership influences the easier acceptance of IFRS for SMEs.

The paper will also examine whether membership in the EU affects the acceptance of IFRS for MSEs. The question arises as to whether the countries that have adopted the IFRS for SMEs are members of the EU, and in this way the influence that membership in the EU can have will be analysed. An additional important aspect will be factors such as compliance of IFRS for MSE with EU directives.

The following is a review of the literature and the methodological approach used for the research in this work. The chapter that follows lists the results obtained in this research using descriptive methods of tabular

and graphical presentation. This is followed by a discussion and presentation of the conclusions reached by this research.

1. LITERATURE REVIEW

Emphasizing the need to regulate the financial reporting of MSE differently will be highlighted. The objective of the general purpose financial statements of a small or medium-sized entity is to provide financial information about the reporting entity that is useful to existing and potential investors, lenders and other creditors in making decisions regarding the provision of resources to the entity (IFRS, 2022). Generally speaking, the purpose of regulations on financial reporting is to increase the quality of financial reports of companies, improve comparability of reporting and consequently reduce information asymmetry. In private firms, however, owners often have access to internal information, and the demand for financial information is mainly driven by relationships with lenders, suppliers, employees and the government, while high-quality reporting is limited by firms' reluctance to publicly disclose internal information (Hellman et al., 2022).

1.1. SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTITIES (MSE) AND IFRS

Small and medium-sized entities (MSEs) in various jurisdictions are currently attracting enormous attention and have also stepped into the world arena of accounting reporting as a result of the introduction of the International Financial Reporting Standard (IFRS) for MSEs (Perera & Chand, 2015, 167). Small and medium-sized enterprises (SMEs) make up about 99 percent of global enterprises, create about 70 percent of jobs and are responsible for 33 percent of GDP in developing economies. However, the significance of MSEs for developed economies cannot be ignored. For example, in the United Kingdom, SMEs represent 99.9% of the private sector and the basis of economic development (Arafat et al., 2020, 3). MSEs have different reporting interests than public companies (companies whose securities are traded on the organized capital market).

Based on information provided by the IFRS Foundation, Kaya and Koch (2015) state that more than 70 jurisdictions around the world apply IFRS for MSEs or are considering their adoption. A company's voluntary choice to adopt a specific accounting policy or standard, such as IFRS for MSEs, can be considered a mechanism to reduce agency costs arising from the separation of ownership and management of the firm (Litjens et al., 2012, 230).

When it was discussed about the adoption of a special standard, some of the interested parties believed that it was not necessary to develop a special standard that would refer specifically to MSE. On the other hand, the position that it is necessary for MSEs to free themselves from the complexity of full IFRS was also emphasized. In February 2007, the draft IFRS for MSE was published. The draft revealed that the IFRS for MSEs will focus on the types of transactions, events and conditions typically faced by MSEs with around 50 employees and that the changes made to the IFRS financial statement position principles are based on cost-benefit considerations (Arafat et al., 2020, 6).

Finally, in 2009, the IFRS for MSE was issued. The IFRS for MSEs was a stand-alone standard that was 90% shorter (240 pages) than the full IFRS and required 90% less disclosure than the full IFRS (IASB, 2016). The IASB (International Accounting Standards Board) claimed that IFRS for MSEs will meet the needs of entities that prepare financial statements in terms of low preparation costs (Arafat et al., 2020, 7).

1.2. THE IMPORTANCE OF HARMONIZATION

With global competition, new opportunities for international investment have emerged, such as strategic alliances, partnerships, joint ventures, mergers and acquisitions. Indeed, many companies and investors seek to expand and invest in foreign markets, and are faced with the demand for a better understanding of financial statements in different countries. Therefore, perceiving financial and non-financial information in a generally understandable way has become more important than ever.

With their absolute contribution to employment and GDP, MSEs offer significant economic and social benefits. Among other things, they provide the possibility of greater involvement in the local community (Uddin, Toha, & Faruq, 2019, 139). IFRS for MSEs (as well as full IFRS) is an accounting standard developed by a private body for setting it cannot impose standards, and therefore it is of great importance that the acceptance of this standard and the benefits of harmonization by the countries themselves. Therefore, it can be said that regulatory action at the country level is necessary to allow or mandate the use of IFRS for MSEs (Kaya & Koch, 2014, 96). IFRS for MSEs can be characterized as a high quality standard for private enterprises (Hellman et al., 2022).

Harmonization of financial statements of companies is essential for making economic decisions in an international business environment. The degree of harmonization for MSEs is still relatively low, but the acceptance of IFRS for MSEs has been increasing in recent years (Meyer, 2020, 1).

1.3. CHARACTERISTICS AND SIGNIFICANCE OF IFRS FOR MSE

It should be noted that IFRS for small and medium-sized enterprises reflects five types of simplification compared to full IFRS:

- some topics in the full IFRS accounting standards are omitted because they are not relevant to typical MSEs;
- some accounting policy options in the full IFRS accounting standards are not allowed because a simplified method is available to small and medium-sized enterprises;
- many recognition and measurement principles found in full IFRS accounting standards are simplified;
- significantly less disclosure is required; and
- IFRS for SMEs is written in simpler language, which allows for better understanding (IFRS, 2017).

IFRS for SMEs is a response to international demand from developed and developing countries for a common accounting standard for small and medium-sized enterprises that is much simpler than full IFRS. IFRS for MSEs should lead to an increase in general confidence in MSE reporting and a reduction in the significant costs of maintaining standards on a national basis (Uddin, Toha & Faruq, 2019, 148). However, the resource limitations of small and medium-sized enterprises may hinder the process of adopting this standard at the entity level. The lack of resources represents a major problem when adopting standards (Uddin, Toha, & Faruq, 2019, 149).

The adoption of IFRS is a macro-level decision made by governments or responsible bodies in accordance with the potential benefits. The application of IFRS for listed companies leads to improved comparability and transparency of financial statements, thereby reducing information generation costs and risk for investors, while at the same time helping to increase market confidence, leading to lower costs per capita. This highlights the importance of adopting this standard as well as the potential benefits it can bring. Other noted benefits include reducing the cost of standards development, better access to international capital markets improving the legitimacy of overall accounting (Zahid & Simga-Mugan, 2018, 393). The potential net benefits of financial transparency for private firms are likely to vary by jurisdiction, and it seems reasonable to assume that most developed economies will establish a regulatory regime that balances their benefits and costs in this regard. To the extent that regulatory processes in these jurisdictions are suboptimal, IFRS for MSEs could introduce some regulatory competition, which ultimately

results in national financial reporting frameworks that better suit given economies (Uddin, Toha & Faruq, 2019, 148-149).

1.4. APPLICATION OF IFRS FOR MSE

The standard was also considered at the EU level and appropriate conclusions were reached in relation to it. However, full adoption is uncommon in Europe; instead, several European countries have created nationally adapted versions of IFRS for MSEs. While several European countries adopted the standard, like Serbia. Gasen (2017) identifies four such countries: Sweden, Estonia, Ireland and the United Kingdom. One of the reasons why full adoption is uncommon in Europe is that certain requirements in IFRS for MSEs conflict with EU directives. As a result, evidence on the effects of the adoption of IFRS for SMEs at the company level is still scarce, and there is not enough knowledge about whether and how the mandatory adoption of such a reporting standard affects the quantitative characteristics of financial reporting and the cost of debt of private firms (Hellman et al., 2022).

The study by Neag, Masca and Pascan (2009) indicated that the adoption of IFRS for MSEs can improve the quality and comparability of information in financial reports for MSEs and improve the reliability and comparability of financial information in terms of globalization. Improved financial reports with comparable and more reliable financial information will enable better access to MSE financial resources (Sinnott & Mesa Graziano, 2006).

Entities may encounter challenges and obstacles during the first application of IFRS for MSEs and during the adoption process. The main reasons are the lack of trained staff, difficulties in interpreting and the language problem. One of the most important challenges faced by MSEs in the process of adopting IFRS for MSEs is the lack of trained personnel. In the conducted study, it was pointed out that there is a lack of preparation among accountants and small and medium-sized enterprises (Kılıç & Uyar, 2017).

At the macro level, a study by Damak-Ayadi et al. (2020) confirmed that the adoption of IFRS for MSEs is significantly related to the quality of law enforcement, culture, trade networks and economic growth. The conclusion of the study is that the political system and the tax system have no influence on the adoption of IFRS for SMEs. Also, there is no significant relationship between the adoption of IFRS for MSEs and the quality of audits and financial reports (Damak-Ayadi et al., 2020).

Opponents of IFRS for MSEs emphasize its complexity and limited relevance only for companies engaged in international trade activities. In certain EU member states, such as Germany and France, the link between taxes and capital maintenance rules will likely make the application of IFRS for SMEs burdensome by modifying existing rules or duplicating reporting requirements for companies (Kaya & Koch, 2014, 96).

Some evidence suggests that IFRS for SMEs could be more useful in environments with weaker institutions, such as poor governance and regulatory effectiveness (Sellami & Gafsi, 2018; Zahid & Simga-Mugan, 2019), and for countries that are not in the position to develop their GAAP (Generally Accepted Accounting Principles). Thus, this suggests that developing economies could benefit more from the adoption of standards. For example, Sithole (2015) conducted a study and showed that IFRS for SMEs brings comparability and harmony to financial reporting, which is of particular importance for developing economies.

The fact that there are numerous problems in the implementation of the rules and principles contained in this standard can be seen in the example of Brazil. It is particularly emphasized that this is a developing country. In 2010, Brazil adopted the IFRS for MSE, which was incorporated into the national accounting standard by adopting a resolution and accompanying law. In this way, this standard became mandatory for application when preparing the financial statements of all MSEs in Brazil. Although implementation is mandatory, the absence of sanctions for non-implementation of the standard suggests that MSEs do not comply with this standard. Gonçalves et al. (2022, 2948) state that the obligation of application is not taken literally. One of the reasons why MSEs do not want to apply IFRS is the assessment that the costs of implementation could exceed the benefits of its application. The results of the study conducted by Gonçalves et al. (2022), suggest that difficulties in understanding the standard are the main reason preventing the application of this standard. Also, in addition to these reasons, the study pointed to another important aspect of why the application of this standard does not occur, which is the low level of knowledge about this standard (Gonçalves et al., 2022, 2950).

Voluntary adoption of IFRS for MSEs has three main advantages compared to mandatory adoption:

- First, voluntary adoption leaves it up to the individual firm to decide whether IFRS for SMEs is the accounting standard that best suits its specific needs. This is particularly important within a heterogeneous group of private firms where the trade-offs between

the costs and benefits of applying international accounting standards are likely to differ among firms.

- Second, as a consequence, the economic and political costs are likely to be lower in the case of voluntary acceptance.
- Third, voluntary adoption would lead to harmonization in the application of accounting standards (Kaya & Koch, 2014, 97).

The decision to adopt IFRS for MSEs sends a credible signal to credit institutions and international investors that developing economies are ready to introduce an internationally acceptable accounting standard of high quality. In other words, this signaling mechanism enables economies that adopt IFRS for SMEs to credibly communicate their efforts (Kaya&Koch, 2014, 99).

A study conducted by Gassen (2017) investigated how the adoption of IFRS for SMEs affects private firms. The results show that the potential net benefits of financial transparency for private firms vary by jurisdiction, and it is reasonable to assume that most developed economies will establish a regulatory regime that balances their benefits and costs in this regard. To the extent that regulatory processes in these jurisdictions are suboptimal, the IFRS for MSEs could result in national financial reporting frameworks that are better suited to specific economies. Imposing IFRS on MSEs in private firms in these jurisdictions is likely to be of little value and may lead to excessive transition and preparation costs. In addition, it can even cause unwanted consequences regarding, for example, the efficiency of the company's relationship with banks and debt contracting (Gassen, 2017).

In those mainly developing economies where full IFRS is the only available alternative reporting framework for private firms, IFRS for SMEs appears to be a useful addition to the accounting menu to reduce costs for preparers of financial statements and avoid private firms being forced to apply accounting rules that are too complex for their business models. It could be discussed which firms have a demand for general purpose financial reporting and whether IFRS requirements for MSEs are still too complicated for millions of micro entities (Gassen, 2017).

2. METHODOLOGY

This research analyzes the application of IFRS for SMEs in European countries. The IFRS Foundation has created 167 profiles of national jurisdictions around the world to establish progress when it comes to the application of IFRS. Part of the profile refers to IFRS for

SMEs. For the purposes of this research, 45² European countries were analyzed³. It was investigated how many countries apply IFRS for MSE, but at the same time, it was important to establish whether some of the countries intend to consider the adoption of this standard.

As part of the research, it was also examined which factors influence the decision of countries not to accept this standard. The results of this research are presented tabularly and graphically, as well as textually in the description of the table and graph.

3. RESULTS

The data for this research was collected through the IFRS Foundation report in order to answer the objective of the work and to test the hypotheses set in the work. In this part of the work, the results of research related to European countries will be presented. The results are presented tabularly, where the presentation of all European countries includes not only data on applicability or non-applicability, but also on special notes regarding the applicability of this standard.

Additional notes are significant because, based on them, one can learn more about the future steps of countries towards the potential adoption of IFRS for MSEs, as well as the reasons for not accepting this standard.

Table 1. Overview of research results

	State	Applies IFRS for MSEs	It does not apply IFRS for MSEs Additional notes	Additional notes
1.	Albania		X	
2.	Andorra		X	
3.	Austria		X	In their consolidated financial statements, MSEs can use the MFSI adopted at the EU level.

² According to the website <https://www.countryaah.com/european-countries/>

³ It should also be noted that the lists of European countries differ, and some include Eurasian countries while others do not, as well as that some of the lists include countries with disputed status, such as the territory of AP Kosovo and Metohija.

4.	Belarus		X	
5.	Belgium		X	The Belgian Accounting Standards Board states that there is a good European framework in the Fourth and Seventh European Directives. The amendment of these accounting directives will enable small and medium-sized enterprises in Belgium to reduce their administrative burden.
6.	Bosnia and Herzegovina	X		
7.	Bulgaria		X	MSEs can choose full IFRS adopted at EU level or Bulgarian accounting standards.
8.	Czech Republic		X	Small and medium-sized enterprises can choose IFRS that have been adopted at the EU level or Czech accounting standards.
9.	Denmark		X	
10.	Estonia		X	Although IFRS for MSEs is not applied, the version of Estonian GAAP effective from January 1, 2013 is based on IFRS for MSEs (the previous version of Estonian GAAP effective until December 31, 2012 was based on full IFRS).
11.	Finland		X	
12.	France		X	The Autorités Normes Comptables (ANC) concluded that there is no demand for IFRS for MSEs in France given that French GAAP is considered appropriate.
13.	Germany		X	The German Commercial Code was revised in 2009 as an alternative to the IFRS standard for MSEs.
14.	Greece		X	
15.	Croatia		X	
16.	Hungary		X	In June 2013, the Ministry of National Economy launched a project to adopt IFRS standards and possibly IFRS for MSEs for separate financial statements.
17.	Iceland		X	The process of considering the adoption of IFRS for MSE is ongoing.
18.	Ireland	X		
19.	Italy		X	
20.	Latvia		X	

Application of the international financial reporting standard for small and medium sized entities in European countries

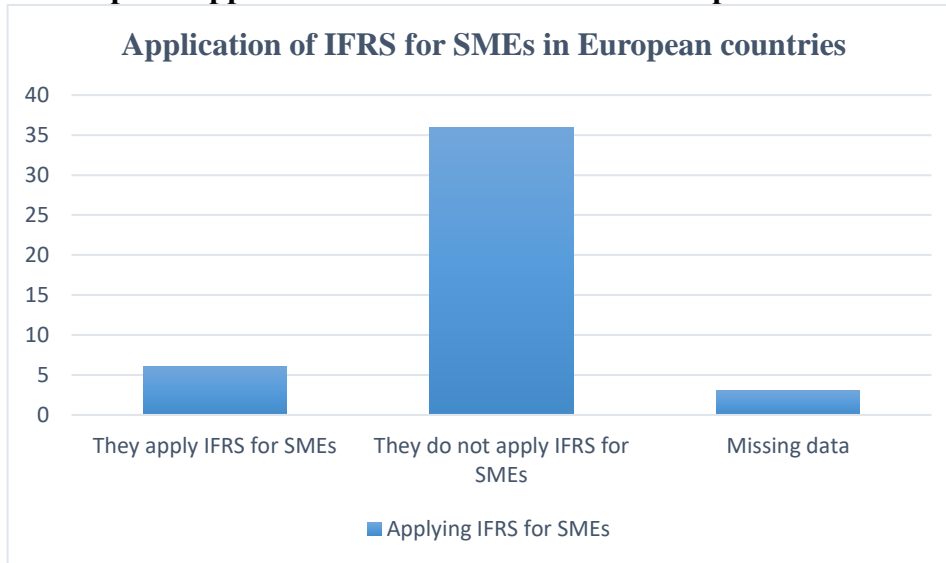
21.	Liechtenstein		X	The process of considering the adoption of IFRS for MSE is ongoing.
22.	Lithuania		X	
23.	Luxembourg		X	It is considered that the issue of adopting IFRS for MSEs should be resolved at the EU level.
24.	North Macedonia	X		
25.	Malta		X	IFRS for MSEs is "still considered too difficult for MSEs" in Malta.
26.	Moldova		X	
27.	Monaco*			
28.	Montenegro		X	In the January 2016 report prepared by the World Bank's Financial Sector Assessment Program, the adoption of IFRS for SMEs in Montenegro is recommended, as well as the development of a national standard for micro-enterprises.
29.	Netherlands		X	The process of considering the adoption of IFRS for MSE is ongoing. It relies heavily on the opinion of the EU.
30.	Norway		X	The process of considering the adoption of IFRS for MSE is ongoing.
31.	Poland		X	
32.	Portugal		X	
33.	Romania		X	
34.	Russia		X	The process of considering the adoption of IFRS for MSE is ongoing.
35.	San Marino*			
36.	Serbia	X		
37.	Slovakia		X	The adoption of IFRS for MSEs is not considered until the EU directives are changed.
38.	Slovenia		X	
39.	Spain		X	
40.	Sweden		X	Sweden has developed a national accounting standard for large companies whose securities are not publicly traded which is based on IFRS for MSEs, but with many modifications and exceptions due to Swedish law and "Swedish practice".
41.	Switzerland	X		
42.	Turkey		X	IFRS for MSEs has been assessed as incompatible in several aspects.

Predrag Dragičević

43.	Ukraine		X	
44.	United Kingdom	X		
45.	Vatican*			

Source: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>

Graph 1. Application of IFRS for SMEs in European countries

Source: Author

After the conducted research, the results are presented in Table 1 and Graph 1. It can be concluded that 36 countries in Europe do not apply IFRS for MSEs. Six countries have decided to adopt this standard and start implementing it. The countries that have decided to apply IFRS for MSEs are Bosnia and Herzegovina, Ireland, North Macedonia, Serbia, Switzerland and the UK. As you can see, our country is one of the few that apply this standard. For three European countries (Vatican City, San Marino and Monaco), the IFRS Foundation did not create profiles.

4. DISCUSSION

Although the issue of IFRS for MSEs has been analyzed to a great extent in the literature, the research results show that the application of this standard is very rare in Europe. The rare application of IFRS for SMEs can be explained by one of two reasons the non-compliance of IFRS for SMEs with EU directives and the understanding that IFRS for SMEs is complex, which is why they are not often chosen for use by companies in European countries.

In the reports that were analyzed, it can be noted that a certain number of countries are in the process of adopting the IFRS for MSE, that is, that the introduction of this standard is being considered, as well as that some of the countries apply other national standards that are based on the IFRS for MSE.

When taking into account the benefits that IFRS brings, which are explained in the theoretical part of the paper, it can be assumed that the number of countries that accept and apply IFRS will change.

Regarding the first hypothesis, it can be said that the conducted research has proven the opposite, that is, that this hypothesis has been refuted. Most countries have not adopted IFRS for MSEs. Even if those countries that consider accepting this standard are included, the number is still significantly lower than the number of countries that do not accept IFRS for MSE.

The second hypothesis was tested on a very small sample of countries that adopted IFRS for MSEs. Of that number, the largest number of countries are in negotiations for EU membership, while Ireland is the only EU member that has adopted IFRS for MSEs. Also, a modified version of this standard is applied in Ireland. It can be concluded that the EU is not a factor influencing the acceptance of IFRS for SMEs.

First of all, it can be taken into account that the profiles of the jurisdictions state that some of the countries will accept the IFRS for MSEs only when it is harmonized with the EU directives, precisely because of their membership in the EU. With the limitation that a small number of countries were analyzed, it can still be concluded that EU membership is actually an obstacle to the application of these standards. This hypothesis was also disproved.

When the results and the review of the literature are taken into account, it can be concluded that, due to the numerous benefits that exist when the harmonized standards are applied, ways of including as many countries as possible in the introduction of IFRS for SMEs should be developed in the future.

CONCLUSION

In this paper, the application of IFRS for MSE was analyzed, with a special focus on the European context, that is, we analyzed whether this standard is applied among European countries. In addition, as a significant aspect, it was also investigated whether membership in the EU affects the application or non-application of these standards.

The importance and benefits of application are particularly emphasized, and viewed in the context of the small number of countries

in Europe that apply this standard, it is important to consider the ways in which countries can be encouraged to apply this standard.

Currently, two main problems for the application of this standard can be distinguished - non-compliance with EU directives and the complexity of the standard, which causes misunderstanding and discourages countries from applying and adopting it.

The main contribution of the work is in looking at EU countries that have accepted and those that have not fully implemented IFRS for SMEs and the current position of IFRS for SMEs in EU countries. Future research could be aimed at analyzing in more detail the reasons for accepting or not accepting IFRS for SMEs in EU countries.

LITERATURE

1. Arafat, I., Dunne, T., & Ahmed, A. H. (2020). Splitting Account Ability Hairs: Anomalies in the Adaptation of IFRS for SMEs in the UK and Ireland. *Accounting in Europe*. 17(2), 183–203. <https://doi.org/10.1080/17449480.2020.1764601>
2. Damak-Ayadi, S., Sassi, N., & Bahri, M. (2020). Cross-country determinants of IFRS for SME adoption. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, <https://doi.org/10.1108/jfra-12-2018-0118>
3. Gassen, J. (2017). The effect of IFRS for SMEs on the financial reporting environment of private firms: an exploratory interview study. *Accounting and Business Research*. 47(5), 540–563. <https://doi.org/10.1080/00014788.2017.1314105>
4. Gonçalves, F. J. A., Moura, A. A. F., & Motoki, F. Y. S. (2022). What influences the implementation of IFRS for SMEs? The Brazilian case. *Accounting & Finance*. 62(2), 2947–2992. <https://doi.org/10.1111/acfi.12917>
5. Hellman, N., Nilsson, H., Tylaite, M., & Vural, D. (2022). The Impact of an IFRS for SMEs-Based Standard on Financial Reporting Properties and Cost of Debt Financing: Evidence from Swedish Private Firms. *European Accounting Review*. 31(5), 1175–1205. <https://doi.org/10.1080/09638180.2022.2085758>
6. IFRS (2017). *IFRS*. IFRS.org. <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-for-smes/>
7. IFRS (2018). *IFRS*. IFRS.org. <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>
8. IFRS (2022). *Third edition of the IFRS for SMEs Accounting Standard Exposure Draft IFRS for SMEs* © Accounting Standard International Accounting Standards Board SMEs.

- <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/2019-comprehensive-review-of-the-ifrs-for-smes-standard/exposure-draft-2022/ed-2022-1-iasb-ifrs-smes.pdf>
9. Kaya, D. & Koch, M. (2014). Countries' adoption of the International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SMEs) – early empirical evidence. *Accounting and Business Research*. 45(1), 93–120. <https://doi.org/10.1080/00014788.2014.969188>
 10. Kılıç M., & Uyar A. (2017). Adoption process of IFRS for SMEs in Turkey: Insights from academics and accountants. *Accounting and Management Information Systems*. 16(2), 313–339.
 11. Litjens, R., Bissessur, S., Langendijk, H., & Vergoossen, R. (2012). How Do Preparers Perceive Costs and Benefits of IFRS for SMEs? Empirical Evidence from the Netherlands. *Accounting in Europe*. 9(2), 227–250. <https://doi.org/10.1080/17449480.2012.720875>
 12. Meyer, C. (2020). Effects on accounting legislation by an EU-wide implementation of the IFRS for SMEs—the case of Germany. *Dspace. lu. lv*. <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/52520>
 13. Neag, R., Masca, E., & Pascan, I. (2009). Actual Aspects Regarding The IFRS for NVM – Opinions, Debates and Future Developments. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, Faculty of Sciences*. 1(11), 32 – 42.
 14. Perera, D., & Chand, P. (2015). Issues in the adoption of international financial reporting standards (IFRS) for small and medium-sized enterprises (SMES). *Advances in Accounting*. 31(1), 165–178. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2015.03.012>
 15. Sellami, Y. M., and Gafsi, Y. (2018). What drives developing and transitional countries to adopt the IFRS for SMEs? An institutional perspective. *Journal of Corporate Accounting and Finance*. 29, 34-56.
 16. Sinnett, W. M., & Graziano, C. de M. (2006). What Do Users of Private Company Financial Statements Want? Financial Executives Research Foundation.
 17. Sithole, S. T. M. (2015). The relevance of international financial reporting standards for small and medium-sized entities (IFRS for SMEs) in Swaziland. *Journal of Modern Accounting and Auditing*. 11, 383–402.
 18. Uddin, M. S., Toha, M. A. & Faruq, M. O. (2019). International Financial Reporting Standard (IFRS) for Smes and Its Impact on Reporting Quality. *Jagannath University Journal of Business Studies*. 7, 139-150.

19. Zahid, R. M. A. & Simga-Mugan, C. (2018). An Analysis of IFRS and SME-IFRS Adoption Determinants: A Worldwide Study. *Emerging Markets Finance and Trade*. 55(2), 391–408. <https://doi.org/10.1080/1540496x.2018.1500890>
20. Obradović, V. (2018). Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za male i srednje entitete u Republici Srbiji. *Ekonomski horizonti*. 20 (3), 229 – 242.

The paper was received: September 14, 2023

The paper was sent for correction: October 6, 2023

The paper was accepted for publication: October 27, 2023